

Posudek na disertační práci Mgr. V. Hanáčka „Institucionalizace českého stranického systému po roce 2002“

Předložená disertace vychází především z jedné z nejčastěji využívaných konceptualizací institucionalizace stranických systémů z r. 1999, navazující na práci Scotta Mainwaringa a Timothyho Scullyho z roku 1995, následně S. Mainwaringa a Mariano Torcal, kde autoři přicházejí se čtyřdimenzionálním vymezením. Prvním kritériem je stabilita stranického systému s dlouhodobě ustálenými vzorci soutěže. Jako druhé kritérium uvádí S. Mainwaring (a jeho kolegové) otázka zakotvení stran v konkrétních segmentech společnosti a míra identifikace voličů se stranou. Třetí kritérium je definováno demokratickou soutěží politických stran ve volbách, společností i dalšími politickými aktéry, přičemž soutěž je vnímána jako jediný legitimní způsob určení toho, kdo bude vládnout. Čtvrtým kritériem je stabilita stranických organizací.

Zatímco systémové charakteristiky jsou pokryty prostřednictvím prvního a třetího kritéria, kritéria zakotvení stran ve společnosti a stabilita stranických organizací směřují spíše k problematice institucionalizace politických stran. Odpoutáním od původního teoretického rámce se však autor disertace dostal do situace, kdy tento základní vnitřní problém ještě více akcentuje a zapomene řešit otázku dle předlohy. Nutno asi zde poznamenat rovnou, že kvantitativní rozměr Mainwaringových prací (viz zjm. Mainwaring 2018, str. 34-70) bude čtenář v této předložené disertační práci hledat marně. Např. otázka volební volatility je řešená velmi povrchně a pouze použitím sekundární literatury (přičemž poslední volby z r. 2017 vypadly z hledáčku). Podobná výtka platí i na aplikaci/analýzu dalších Mainwaringova kritérií. V této práci se totiž nijak neřeší *měření* institucionalizace stranického systému, což je mainwaringův primární cíl.

Poněkud překvapující je, že autor práce, opírající se či vycházející se z Mainwaringa, si nedal práci prostudovat a následně důkladně představit genezi teoretického rámce (chybí podstatná část základní literatury, za všechny třeba F. Casala Bertoa atp.), který

mu slouží jako základ pro vlastní práci, resp. blíže a hlouběji představit problematiku institucionalizace stranických systémů. Taktéž autor nijak nereflektuje dostatečně poslední odborné diskuse k tématu (např. chybí článek A. Chiaramonteho a V. Emanuele v *Party politics* z r. 2017).

Výběr teoretického rámce je sám o sobě logický, resp. a priori bezproblémový. Pak „stačí“ držet nastaveného rámce a aplikovat jej na českou realitu (zde během období let 2002 až 2017-18, resp. pěti volebních období). Z nejasného důvodu se od toho však autor značně vzdálil a prakticky jen povrchně aplikuje Mainwaringův přístup, ať už původní nebo opravený.

S touto poznámkou souvisí také poněkud zmatečný způsob prezentace onoho rámce, resp. celého teoretického aparátu. Čtenář se poměrně rychle ztrácí a těžko sleduje autorovy myšlenky, resp. uchopí a pochopí jeho argumentaci. Zčásti protože není patrné logické dělení práce a také protože se autor částečně opakuje. Tento závažný problém je umocněn tím, jak autor často nedokázal text „provzdušnit“ sestřížením odstavců.

Poněkud překvapující je totiž způsob prezentace analýzy, resp. osnova práce. Těžko lze najít nějakou logiku, resp. systém, podle kterého by autor představil racionálně výsledek své práce. Např. můžeme pochopit, že autor věnuje poměrně dost úsilí analýze (resp. častěji spíše popisu) „institucionalizace“ „relevantních českých politických stran“, ale teoretický rámec a samotná dlouhá kapitola k jednotlivým stranám (ODS, ČSSD, KSČM a KDU-ČSL) přichází značně pozdě a tvoří víc jak polovinu textu, přičemž provázanost s mainwaringovým přístupem (či post-mainwaringovým) není jasná, spíše naopak přivádí čtenáře k tomu, že část věnovaná „institucionalizaci systémových jednotek“ je mimo sledovaný teoretický rámec jako takový.

Nechám stranou značný rozpor mezi názvem kapitoly (oné „relevantní strany“) a fakt, že autor se věnuje poměrně dlouze „páté klouzavé“ straně a následně novým protestním stranám (str. 94 až 137!). Tento rozpor lze ale dát jako další příklad toho, jak autor nepřilíží důsledně přistupuje k tématu disertace.

Dalším závažným problémem lze spatřit v tom, jak autor velmi sporadicky cituje především odbornou literaturu, přičemž se dnes stěží dá mluvit o tom, že by tato problematika nebyla analyzovaná odbornou veřejností. Například v podkapitole o KDU-ČSL (str. 86-94) jsem napočítal 12 odkazů na literaturu (nepočítám odkazy na finanční zprávy a volební výsledky z volby.cz). Z toho 5 odkazů se váže na „rokkanovská schémata štěpením církev vs. Stát“ (str. 87). Ze zbylých 7 je jeden odkaz uvedený se špatným vročením (Fiala, Foral, Konečný 2005 místo 2008). Ze zbylých 6 odkazů jich není v seznamu literatury celkem 5 (pouze Pšeja 2005 je v seznamu)!

Celkově se jeví předložená práce jako nedostatečná, resp. poněkud ukvapeně napsaná a jako kompilát několika částí nepříliš dobře na sobě navazujících. Tato úvaha je umocněná třeba tím, že poslanecké volby 2017 jsou sice částečně představeny (zjm. kapitoly 3.6 a 3.7.5), ale velmi povrchně, a de facto často chybí. V zásadě nedochází ani k aplikaci Mainwaringovy systémové teorie a měření institucionalizace stranického systému (PSI).

Zásadní nedostatky předložené disertační práce mne vedou k závěru, že by měla být práce přepracovaná, aby mohla být úspěšně obhájena. Z výše uvedených důvodů nedoporučuji k obhajobě a navrhuji známku neprospěl.

V Praze, dne 27. července 2019

Doc. Michel Perottino, Ph.D.